Ժ. ՏԱՐԻ 2801 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 28 ՄԱՐԵՐԻ 4385 4 ՅՈՒՆԻՍ 1893 2 ՋԻԼՀԻՋԱԷ 1310 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՈՐԾԻՆՔՆԵՐ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂԴԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան դրամեկան արժէք	150
» »	Վեցամսեայ » »	75
» »	Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան Ֆրանկ	56
» »	Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օսմ. ոսկի	2
Գաւառաց բդեշխարի ծախքը փոխադրական		Դրամ 50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն հետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 3/15 ՅՈՒՆԻՍ 1893

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԴԱՍ ՄԸ ՇԻՔԱԿՈՅԻ

Մին միւսէն աւելի հետաքրքրաշարժ լուրեր կուգան Շիքակոյէ։ Ամէն բան ի ցոյց դրուած է հոն, նոյն իսկ ամերիկեան համբաւաւոր տարօրինակութիւնը (excentricité)։ Ճաշակները կը տարբերին Նոյ Նահապետին օրէն ի վեր։ Եթէ կ'ուզէիք Արուեստահանդէս մը ուր ամէն բան զիրար բռնէր, հաճայափ, ձեւաւոր բան մ'ըլլար, չորս տարի առաջ վայելեցիք Փարիզի մէջ։ Եթէ նախամեծար կը համարիք Արուեստահանդէս մը որ չափ ու ձեւ չունենայ, ուր սակայն ամէն բան ուշագրաւ ըլլայ իր տարօրինակ խոշորութեամբ՝ եթէ ոչ մեծութեամբ, Արուեստահանդէս որ ինքնին արտայայտութիւնն ըլլայ ամերիկեան կեանքին, Շիքակոյի մէջ կրնաք տեսնել զայն։ Մեր Ադամ Նահապետին օրով կարդը քառսէն բիներ է։ Եւ Շիքակօ քառսի մէջ է դեռ, քաղաքն ինչպէս և իր պատրաստած Արուեստահանդէս։ Բայց ուշադիր դիտողին համար, այս քառսին մէջի սկ մեծ դասեր կան սովրելու։ Իրաւ, Շիքակոցիք անանկ բաներ ըրած են որ Հին Աշխարհի աւելի մեթոտաւոր միտքերուն զուարճութիւն կը պատճառեն։ Հսկայական շէնքեր շինած են հիւրեր ընդունելու համար, որք երբ հոն գացած են, գեղինը պարապ գտած են։ Ուրիշ շէնքեր իրաւցնէ շինուած են, բայց չբացուած փրած են։ Հին և Նոր Աշխարհաց ազգերուն հրաւէր կարդացած են իրենց ճարտարութեան արդիւնքը ղրկելու ի Շիքակօ, բայց միւնոյն ժամանակ իրենց փոխադրութեանց և մաքսատան ծառայութիւններն այնպէս սարքած են որ ամէնքներէ ի վեր տակաւին բացուած չեն Շիքակօ ղրկուած սնուկներն ու պարկերը։ Բայց անանկ գաղափարներ ալ ունեցած են որք աքանչացում կը պատճառեն։ Կանոց Աշխարհին ճիւղին ցարդ նմանը չտեսնուած ընդարձակութիւն տուած են։ Կանոց Պալարն ամենէն հոյակապ և ամենէն շինիչ և հրահանգիչ շէնքերէն մէկն է ի Շիքակօ։ Հոն ի ցոյց դրուած են կնոջ արհեստական, գեղարուեստական, բարեգործական և ընտանեկան գործունէութեան արդիւնքն և արտադրութիւնը։ Տիկին Բոդդերը Բալմը կազմակերպիչն եղած է այս ճիւղին։ Ոչ միայն գաղափարն ինք յղացած է, այլ և գործադրութիւնը մեծաւ մասամբ իր ձեռքով կամ իր տնօրէնութեան ներքեւ տեղի ունեցած է։ Ոչինչ կասեցուցած է զինք։ Ճամբորդութիւններ ըրած, հրապարակախօսութեամբք իր խորհուրդները պարզած ջատագոված է։ Ոչ միայն Միացեալ Նահանգաց ամէն կողմն, այլ և Եւրոպա ճամբորդութիւն ըրած է, թագուհիներու և կայսրուհիներու ներկայացած և անոնց գործակցութիւնը կամ պաշտպանութիւնը ձեռք բերած է։ Նոյն գաղափարին մղմամբ անխարդ այցելած է պալատներ և գեղջուկ հիւղակներ, մեծ գործարաններ ու փոքրիկ ագարակներ, և աչքէ անցուցած է օրբանոցներ, բարեգործական ընկերակցութիւններ, մանկապարտէզներ, և լն. և լն։ Կազմակերպութիւնը լմնցնելէ ետեւ, Կանանց Պարտը զարդարելէ ետեւ կանացի հանճարին ու գործունէութեան ամէն երեւակայելի և աներեւակայելի արտայայտութեամբք, իր աշխատանքը վերջացեալ չէ համարած, և նախագահած է կանացի համաժողովներու երկար շարքին, որ Շիքակոյի Արուեստահանդէսին հրապոյրներէն մին եղաւ։ Եւ Տիկին Բալմը ամուլ դաշտի մը մէջ չէ աշխատած։ Թէ Հին և թէ Նոր Աշխարհին մէջ հազարներով դասած է իր գաղափարին ու ձեռնարկին համակրող տաղանդաւոր, բարեսիրտ ; գործունեայ տիկիններ և օրիորդներ։ Մե՞զ որ Տիկին Մատակեան մը, կամ Սրբուհի Տիւսաբ մը, Զապէլ Տօնէլեան մը և կամ Սրբուհի Մայրապետ մը հոն չդտնուեցաւ։

Այս կնոջական ցուցահանդէս ճիւղ մ'ալ ունի որ յիշուած ճիւղերուն մէջ խոնարհագոյնը կը թուի, իբրեւ աւելի ծառայական, աւելի աշխատալից ճիւղ մը, որուն երեսը նայիլ չեն ուզեր կանայք, մեր մէջ գոնէ, և որուն այնպիսի պատուոյ արժանանալն անհաւատալի պիտի թուի մեր ընթերցուհիներէն շատերու։ Խոհարարական ճիւղն է այս, որուն յատուկ տեղ մը տրուեր է Կանանց Պալատան մէջ։ Ինչպէս Ա-բեսելի երեկի թուով ծանուցուած էր, գունաւիկ աղօրիկ տանտիկին մը ելեր ճառախօսեր է խոհարարական արհեստին ոչ միայն օգտակարութեան այլ և գեղեցկութեան, փափկութեան և մանաւանդ մաքրութեան վրայ, հաստատելով թէ տանտիկին մը նոյն իսկ իր ընդունելութեան սրահին մէջ կընայ կերակուրներ եփել, և իր ինքոյր ձեռներն և իր զարդարուն կահ կարասիքը մաքուր պահել, բաւական է որ կամք ունենայ, և գործը գիտնայ։ Խոհարարութիւն նրուատ աշխատութիւն մը չէ. զի կերակրոյ պատրաստութեան մէջ ճաշակի փափկութիւն և առողջապահութեան սկզբունք մեծ բաժին ունին, և այս պահանջումները գոհացնել ամէն կնոջ որուած չէ։ Գործն այն ատեն միայն ծառայական կ'ըլլայ երբ իր ապրուստը ճարելու համար կին մը հարկադրուած ըլլայ ուրիշին տան մէջ կերակուր եփողի պաշտօն կատարել։ Այն ատեն անգամ, խորհելով թէ մեր սատմոքսին հետ մեր առողջութիւնն այս կնոջ վստահած ենք, անոր տարբեր աչքով մը կը նայինք քան մեր միւս սպասաւորներուն կամ սպասուհիներուն։ Եւ գործն ամենեւին ծառայական հանդամանք չունենար երբ տանտիկինն իր սիրելիներուն, իր ամուսնոյն և կամ իր զաւակաց համար կերակուր կ'եփէ։ Խոհարար—տանտիկնոջ զոր յիշեցինք՝ ամերիկեան վարուց ու բարուց այնքան տեղեկութիւն չունեցող իր ունկնդրաց խմացուցեր է թէ Ամերիկայի մէջ չատ տիկիններ, որք սպասաւորունին և սպասուհի, տան ամէն աշխատութիւններն անոնց թողով հանդերձ, կերակուր եփելն իրենց կը վերապահեն, իբրև նուրբ ճաշակի գործ, իբրև ճարտարութեան գործ, և մանաւանդ իբրև առողջապահութեան գործ, և կերակուր մը որ մասնաւորապէս կը գնահատուի սեղանին վրայ, նոյն երեկոյեան համար գոհունակութեան առիթներէն մէկն է։ Վարձկան խոհարարուհի մը կընայ յուսալ ամսականի յաւելման մը, և այսպիսի քաջալերական գնահատութիւն իրեն համար իրաւցնէ գոհունակութեան առիթ պէտք է ըլլայ։ Տանտիկնոջ համար ի՞նչ կայ որ գոհ մնայ իր եփած մէկ կերակուրին իրենցներուն կողմէ հանուելէն։ Բայց խոհարարութիւնն ալ արուեստ մ'է, մինչև իսկ դեղարուեստ մ'է, և դեղարուեստը մշակողներ նիւթական շահուն միայն չեն նայիր։ Տանտիկին խոհարարներն արուեստի սիրով հետեւողներ են խոհարարութեան։ Աւելի քան արուեստի սէրն, իրենց անձին և իրենց ընտանեաց սիրով հետեւող են խոհարարութեան։ զի բանը գործը դիտցող տանտիկնոջ մը եփած կերակուրին չափ մաքուր և համով կերակուր ո՛չ մէկ վարձկան խոհարարուհի կընայ եփել։

Ի՞նչ դաս ուրեմն կընանք առնուլ այս ամերիկեան ճառախօսութենէն։ Նախ, այն ճշմարտութեան հոս ալ հաստատութիւն կը դտնենք թէ քաղաքակրթական զարգացումը ձեռագործ աշխատութեան յարգն ո՛չ միայն չի պակսեցներ այլ և աւելի ակնածելի, աւելի սիրելի կ'ընծայէ զայն, հուչակելով թէ աշխատութիւնն ո՛չ միայն նրաստացուցիչ հանգամանք չունի, այլ մարդուս բնական վիճակն է։ Թէ միակ անբնական բանն անգործութիւնն է։ Թէ անհատին ինչպէս հասարակութեան առողջութիւնն ալ, բարոյականութիւնն ալ աշխատութեան մէջ է։ Գալով այն գաղափարին թէ ընտանիքի մը բարեկեցութեան չափը տանտիկնոջ անգործ և անաշխատ կեանք մը վարելէն կը հասկցուի, սակայն գլխովին անտեղի և արհամարհելի գաղափար մը կը թուի ո՛չ միայն Ամերիկուհիներուն այլ և իրենց անդլիացի և ֆրանսացի աշխատասէր և ճարտար քոյրերուն, որք չատ տեղ իրենց աշխատասիրութեամբն իսկ կը դնեն իրենց ընտանեաց բարեկեցութեան հիմերը, կամ կանգուն կը պահեն զայն։ Հայրենի իր նախկին բնակավայրերուն մէջ աշխատասէր էր և ցայսօր աշխատասէր է, թէեւ աշխատելու արհեստը չդիտէ։ Իսկ մեծ քաղաքներու մէջ քաղաքակրթութեան պահանջումի մը գոհացում տալ կը կարծէ ինքզինք անգործութեան տալով, և գրէթէ ամէն առանին աշխատութիւն ծառայական և սարսուկ բան մը համարելով։ Ուրեմն, Լորտերու և միլիառատէրներու կիներէն սկսեալ ինչուան արհեստաւոր կարդի կանանց առջեւ Տիկին Բալմբրի արտասանած փիլիսոփայական ճառն և Տիկին Ռոբբրի խոհարարական ճառն այս մասին մեր հայ տիկնանց և օրիորդաց համար եւս հրահանգիչ դաս մը կընան ըլլալ։

Բ. Բ.

ՔՂՂԱՔԱՆԱՑ

ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ.— Երկու մեծ խնդիրներ միտքերը կը զբաղեցնեն ի Ֆրանսա։—Պ. Բառնոյի հիւանդութիւնն, և Սակարանի մէջ ապառիկ առուծախի դադարումը՝ նոր օրէնքին պատճառաւ։

Պ. Բառնօ լեարդի հիւանդութենէ կը տառապի։ Հարկադրեցաւ ետ կենալ ի հիւսիսային Ֆրանսա մտադրած ուղեւորութենէն։ Այնպիսի հիւանդութիւն մ'է այս որ կընայ երկար տեւել։ Բուռեսես ըլլալու պէտք չկայ։ բայց ան՝ նուրանալի է թէ նախագահական խնդիրը քիչ կարեւորութիւն չունենար քաղաքական արդի հանդամանաց մէջ ի Ֆրանսա։ Ֆրանսական լրագրերը ոմանք այժմէնաչքէ կ'անցունեն նախագահական ընտրելեաց ցանկն, և անոնց իւրաքանչիւրին վրայ կարծիքներ կը յայտնեն։ Քիչ մը կանխահաս, այնպէս չէ՞։ Բայց ֆրանսական լրագրութեան զբաղում տալու համար, խնդիր մը ասկէ աւելի ծանր ըլլալու պէտք չունի արդէն։

—Ցայսմի է թէ Սակարանի մէջ գործողութիւնը երկու տեսակ են, կանխիկ առուծախ որ դնուած արժեթուղթին իրապէս յանձնումով կը վերջանայ, և ապառիկ, որ 15 օրն անդամ մը կը հաշուուի փոխադարձապէս։ Կանխիկը քիչ է։ Սակարանին օրուան հայն են ապառիկ (ալիւ-է) գործառնութիւնք, որք հաշիւով կը նշանակուին։ Ֆրանսական կառավարութեան հաստատած տուրքն այս վերջին կարգին դէմ ուղղուած է։ Այնն ապառիկ առուծախ պէտք է գրաւորապէս նշանակուի մասնաւոր տուփերի մէջ, ըստ այնմ տուրքը վճարելու համար։ Պարզուրէն խօսելով, մասնաւոր չնչուած է։ Այս պայմանաց մէջ ապառիկ գործառնութիւնը դադրեցան, և Փարիզի սեղանաւորը դումարուելով, որոշեցին առնուած ծախսուած թղթադրերն անձամբ անձին իրարու յանձնել, առանց արձանագրելու, առանց միջնորդ դարձնելու։ Ասով տեղի չի մնար նորահաստատ տուրքը վճարելու, բայց Սակարանի միջնորդներուն, երթեւեկներուն ու գրագիրներուն ալ գործ չի մնար։ Ֆրանսայի մէջ սեղանաւորական ո և իցէ տան ուրիշի համար ըլլայ թէ իր հաշուոյն ըլլայ կատարած ամէն գործառնութիւնք ենթակայ են նոր տուրքին։ Այս տուրքէ զերծ են սակայն նոյն տան օտար երկրաց մէջ կատարած գործողութիւնք։ Հետեւապէս, եթէ նոր օրէնքը չբարեփոխի, կ'ըսեն, Փարիզի Սակարանը գաւառային երրորդ կարգի Սակարանի մը վիճակին կ'իջնէ, ուր ապառիկ (կամ ալիւ-է) գործառնութիւնք չեն կատարուիր, այլ ամէն բան կանխիկ դրամով և անմիջական յանձնումով կը վերջանայ, և բուն շահագիտութիւնը Ֆրանսական Սակարաններն կ'անցնի օտար երկրաց Սակարաններուն։ Փարիզի յունիս 11 թուով դրուած նամակներ կ'ըսեն թէ Փարիզի Սակարանին մէջ նշանակուած դիներն անուանական են լոկ, քանի որ գործ չկայ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — «Հայրենասէր Իսրայէլացի» մը գերմանական թերթի մը մէջ կ'առաջարկէ մէն մի Հրէի վրայ տարեկան 100 մարքէ 5,000մ. տուրք դնել, և այս հասոյթով գոցել զինուորական նոր ծրագրին պահանջած ծախքը։ Կ'ըսէ թէ այս զոհութեամբք Հրեայք կրնան զերծ մնալ այն չարիքներէ որոց կընան ենթարկիլ եթէ զինուորական ծրագիրն այս անդամ եւս մերժուի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Փեթերսպուրկի լրագիրը կ'ըսեն թէ Բոդնդաքով ռուս ծովակալն նաւատորմն, որ Նիւ Եորքի նաւահանգստին մէջ ներկայացուցիչն եղաւ Ռուսիոյ նաւային զօրութեան, Բրոնդատ ղրկուած նոր մարտանաւուց հետ միանալէն յետոյ, Միջերկրական պիտի երթայ, և «Միջերկրականի նաւասու

Սեպտ։ Անգլիայի առողջապահական պաշտօնեայք ամենայն այս մասին չափազանց եռանդ ցուցած ըլլալով, արդէն իսկ գանգատներ եկած են կառավարութեան։ օրինակի համար, պահանջեր են որ մի քանի նաւերու պարունները քակուին և այլուին զի վարակման միջոց նրանց ըլլայ «քուրջերու և հին լաթերու պէս»։

ՊԵՐԼԻՆ-ՎԻԵՆՆԱ արլաւը պիտի նորոգուի։ Այս անգամ կարգն հեծելաւորներուն է։ Մեկնումը Վիեննայէն է։ Անոնք որ պաշտօնով կամ սովորական զբաղմամբ հեծելաւորդ են, պիտի չմասնակցին։ Զիով մրցողներն ոտքով մրցողներէն կրկնապատիկ արագ հասեր էին, և հեծելաւով մրցողները ձիով մրցողներէն կրկնապատիկ արագ հասնիլ կը յուսան։ 30 մրցանակ և քանի մը բացառիկ պարգեւք պիտի բաշխուին։ 35 ժամէն հանողներն մրցանակ պիտի ընդունին։

ՍՈՒԽԱԿՆԵՐՈՒՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ։—Կարգ մը թռչնորսներ այս օրերս գետային նաւակէ մը եկան ի Բիէվ, իրենց հետ բերելով վանդակներ օրք վեց հարիւր սոխակ կը պարունակէին։ Ոստիկանութիւնն իմանալով, կեցուց այս մարդիկն, և հարցուց թէ ո՞ւստից բռնած են այս պատուական թռչունները։ Պատասխանեցին թէ մօտակայ կալուածատէրէ մը անտառակէն բռնած են իւր հաւանութեամբ։ Հեռագրաւ տեղեկութիւն խնդրելով, ոստիկանութիւնն համոզում գոյացուց թէ թռչնորսները ստած են։ Անոնք այս թռչունները բռնած էին Մոսքուա տանելով ծախելու համար։ Իւրաքանչիւրէն 10ական ռուպլ տուգանք առնիլէ յետոյ, ոստիկանութիւնը գրաւեց վանդակներն և տարաւ Բուսաբանական Պարտէզն, հոն սոխակներն արձակելու համար։ Աքանչելի տեսարան մ'էր այն երբ 600 սոխակները վերոնալով իրենց ազատութիւնն՝ սկսան մթերքներն զեղգեղել և ուրիշ թռչուններ ալ մասնակցեցան անոնց ուրախութեան։

ԱՂԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ, Բ. Դրան կողմէ Ազգ. Պատրիարքարանի գործակատար Փրէնկեան Արշահամ էֆէնտիի յանձնուեցաւ կայսերական այն Ֆերմանն որ կ'արտօնէ Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ և Նարեկեան վարժարանի վերաշինութիւնը։

Մայիսի սկիզբները Թիֆլիզի մէջ վախճաներ է պարսկահպատակ հայազգի վաճառական Զաքիա Թումանեանց, որուն մարմինը փոխադրուեր է ի Բաքու, հոն թաղուելու համար։ Հանգուցեալին եղբայրը՝ մահտեսի Սիմոն՝ ի յիշատակ իր հանգուցեալ եղբօր հինգ հազար ռուպլիի բարեգործական Նուիրատուութիւններ ըրեր է, հետեւեալ կերպով։

2500 ռուպլի Պարսկաստանի հոյ ղեպրոցներուն։

1000 ռուպլի Բագուի Մարդասիրական ընկերութեան այն ճիւղին, որ ազքատ հարսնցուներու օժիտ կը պատրաստէ։

500 ռուպլի Երուսաղեմայ Ս. Յակոբեանց վանքին։

300 ռուպլի Էջմիածնայ Գէորգեան Ճեմարանին։

200 ռուպլի Բագուի աղջկանց դպրոցին։

Ուսումնական Խորհրդոյ շաբաթական նիստը տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի օր, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, և հետեւեալ տնօրինութիւններն եղան։

Ս. Խորհուրդը՝ Բաղաքական Ժողովէն եղած յանձնարարութեան մը համաձայն՝ քննութեան առաւ Տիվրիկի ազգային կալուածոց Նորակազմ Հոգաբարձութեան 1893—94ի երմնացոյցի կրթական մասն, և վերջացնելով զայն, որոշեց առ այս իւր դիտողութիւններն յայտարարել Տնտեսական Խորհուրդին։

Բ. Խորհուրդը՝ Բաղաքական Ժողովէն եղած յանձնարարութեան մը համաձայն՝ քննութեան առաւ Տիվրիկի ազգային կալուածոց Նորակազմ Հոգաբարձութեան 1893—94ի երմնացոյցի կրթական մասն, և վերջացնելով զայն, որոշեց առ այս իւր դիտողութիւններն յայտարարել Տնտեսական Խորհուրդին։

Բ. Խորհուրդը «Ընթերցասիրաց ընկերութեան» նպատակի ճշդիւ գործադրութեան մասին խնդիր ներկայացած լինելով, որոշուեցաւ ընկերութեան Հիմնադիր ժողովոյ Դիւանն հրաւիրել Խորհրդոյ յառաջիկայ նստին, հարկ եղած խորհրդակցութիւնները կատարելու և ըստ այնմ զարժանն տնօրինելու համար։

Գ. Աֆիոն-Գարահիսարի ազգային վարժարանի ուսուցիչներէն Յակոբ Սեբովեան և Յովասափ Յովասափեան էֆէնտիք ասկէ առաջ խնդրագրով մը Խորհրդոյ դիմած և իրենց ուսուցչական վկայականներ խնդրած լինելով, սոյն նստին մէջ, յետ կանոնական գործողութեանց, որոշուեցաւ տալ նոցա պատշաճ վկայականները։

Խորհուրդը զբաղեցաւ նաև ազգային վարժարանաց և ուսուցչաց վերաբերեալ մասնակի խնդիրներով։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Երէկ վերջացան Պարսկաստանի Իրաւագիտական Վարժարանի վերին տարւոյ շրջանաւարտին քննութիւնները։

Ասկէ 5 ամսոյ առաջ այս ուսանողք երբ առաջին կարգը կարգանալուէն 113 հոգի էին, ամենքն ալ փաստաբանի ըլլալու հաստատ մտադրութեամբ հոն մտած, սակայն ինչ ինչ պատճառներով չկրնալով ամենքն ալ շարունակել այս վարժարանի բարձրագոյն դասերը, այսօր միայն 38 հոգի կրցած են քննութիւն տալով վկայականի արժանանալ։ Ասոնցմէ 27ը Թուրք են, 8ը հայ, 2ը հրեայ և 1ը յոյն։

Հայ շրջանաւարտք են հետեւեալք։

Ակոբ	էֆ. Իզմիրեան	Կեսարացի
Բարսեղ	» Կիւլպէնկեան	»
Մեսրոպ	» Տէփանեան	Բաբերդցի
Միհրան	» Թէլեան	Պոլսեցի
Սմբատ	» Փափազեան	Բաբերդցի
Ստեփան	» Երամեան	Կէյլէկցի
Շարամ	» Դագանճեան	Երիզացի
Տիգրան	» Ալթունեան	Սեբաստացի

Այս շրջանաւարտք քիչ օրէն Կրթական Նախարարութենէ կ'ստանան իրենց վկայականներ և Դատական Նախարարութենէն ալ՝ առաջին կարգի փաստաբանի վկայագիր։

Իրաւագիտական Վարժարանի շրջանաւարտներուն անուններն հրատարակելով վերեւ, կը շնորհաւորենք զանոնք իրենց անցուցած փայլուն քննութիւններուն համար և յաջողութիւն կը մաղթենք իրենց ընտրած ասպարէզին մէջ, որ բազմակողմանի հմտութեան մը հետ կը պահանջէ նաեւ տոկուն աշխատասիրութիւն, և մըտաւորական ու հոգեկան ճիրքեր։

Այդ շրջանաւարտներուն մէջէն անձնապէս խմբագրութեանս ծանօթ է Մեսրոպ էֆէնտի Տէփանեան, որ բաւական տարիներէ հետէ կ'աշխատակցի Արէ-Էլիքին՝ հանրային ուշադրաւ դատերու համարատուութիւնն ընելով եւ իրաւաբանական յօդուածներ գրելով։ Իր անդրանիկ գրութիւնը, զոր հրատարակեցինք, Վանեցի բեռնակիրներուն դատն էր, որուն յաջողեցին կարեւորագոյններ։ Տէփանեան էֆէնտի, իր ուսանողական ծանր աշխատութիւններու ներածին չափ, ժամանակ գտած է նաեւ աշխատակցելու Սապահին, իր թուրքերէնի հմտութեանը շնորհիւ։

Տէփանեան էֆէնտի՝ մէկ կողմէն իր դասերուն հետեւելով, միւս կողմէ հետամուտ էր գործնականապէս մշակել իր արուեստը և փաստաբանական գործերու կը ձեռնարկէր ու դատեր կը ստանձնէր, որոց մէջ յաջող ելած է, այնպէս որ վկայական ընդունելէն առաջ՝ պէտք տեսած է փաստաբանական գրասենեակ մը հաստատելու։

Տարակոյս չկայ որ, ինչպէս իր բոլոր ընկերները, Տէփանեան էֆէնտի եւս՝ Դատական Նախարարութեան պատուաբեր վըկայականն ի ձեռին, նոր եռանդով պիտի թեւակոխէ իրաւաբանական ասպարէզին մէջ և հայ փաստաբանաց շարքին մէջ պիտի փայլի իր աջողակ դատավարութիւններով ու պատուաւորութիւնով։

Կպարոսի կառավարչին առաջին թարգման Աբիսղոմ էֆէնտի Իւթիւճեան կղզւոյն իբրեւ հարիւր տասը հայերէն հանգանակած է տասներկուքսանի անգլիան ոսկի՝ Մարթիոյ երկրաշարժէն արկածելոց համար։

Էրամ պէյ, որուն յանկարծական մահը ծանուցինք երէկ վերջին պահուն, երեքշաբթի իրիկուն իւր սենեակը առանձնացած էր ի Բերա, անգլիական դեսպանատան հանդէպ գտնուած աբարիմանի մը մէջ ուր կը բնակէր։ Երէկ առաւօտ, սպասաւորը տեսնելով որ իւր տէրը՝ հակառակ սովորութեանը, մինչեւ ժամ 3 եւած չէր, մէկ քանի անգամ սենեկին դուռը զարկեր և ձայն չառնելով խաց տուեր տանը միւս վարձակալներուն ու դրացիներուն, որք տեղեկութիւն տուեր են ոստիկանութեան։ Անմիջապէս ոստիկանք և կալաթա Սէբաի բժիշկը այդ տունը դնացեր և սենեակը բանալով Էրամ պէյը մեռած գտեր են անկողնոյն մէջ։ Ոստիկանք ու բժիշկը հարկեղած քննութիւնները կատարած են։

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

5 յունիս 1893

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ խմբագրական
ԴՐԻԳՈՐ ՀՕՀԲԱՊ

ՕՏԵԱՆԻ ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ. Վերջին տարիները - հիւանդութիւնը - մահը. ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ՍՈՓԻԱ.—ԴԻՈՄԱՆԴ
(Անտիպ մեռագիր)
ԽՆԴԱՍՏՈՒՐ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԱԿԱՁԵՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
[Հիւանդ տղու մը պատմութիւն]
ՏԻԳՐԱՆ Ս.ՐՓԻՒԿԵԱՆ

ՄԵՌՈՒԵԼ ՔԵՐԹՈՒԱԾ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ ԱՍԵՊԵԱՆ

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ԿԵԱՆՔԷՆ Յ. Ս.ԲԱՍԳԵԱՆ

ՍԻՐԵՏ ՔԵՐԹՈՒԱԾ ՕՐԱՆ

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ծաղկի շաբաթաթերթի վաղուան թիւը կը պարունակէ հետեւեալները։

Առաջնորդող յօդուած, Հայ կինը, Ա. Ա. Սուրէնեան.—Աշխատութեան երգն, առ Պէտռ, Ելիա Տէմիրճիպաշեան.—Շաբաթը, Ա. Ա. Սուրէնեան.—Արտի լեզուն, Արուսեակ.—Առ Թադնիկն, [Բանաստեղծութիւն], Կարապետ Ոսկեան.—Սէօլէկ տեղագրութիւն, Ս.—Ամէն բժիշկ բժիշկ չէ, Արուսեակ.—Խուզարկուը Ափրիկէի, Գր. Մարգարեան.—Ե. Տէմիրճիպաշեան առ Յ. Ինճիճեան.—Աղջկանց բարոյական դաստիարակութեան միջոցները, Սեպուհ.—Լուսատու կենդանիներ, Թ. Քիւրէլեան.—Հոգը եւ հոգազրօնը, Յ. Մ. Ազնաւուրեան,—Թղթակցութիւնք Մոսկուայէն եւ Գասապայէն.—Անուեի նկարագ մը.—Զարմանք, Յ. Դ. Փ.—Ազգային եւ Ներքին լուրեր։

Ծաղկի տարեկան բաժանորդագինն է 50 ղրուշ։ Դիմել առ տնօրէն-հրատարակիչն Յ. Դ. Փալազաշեան, Կ. Պոլիս, Պահճէ-Գաբու, Շէյխ-Իւլ-Իսլամ խան։

Լրագրավաճառաց բով ձեռքէ կը ծախուի հատը 40 փարա։

Դէորդ պէյ Երամեան (Գարաբեհեա), Միհրան պէյ Գարաբեհեա, Աբրահամ բաշա, Տիկին Աբրահամ բաշա և իրենց որդիքը, Նուպար բաշա, Տիկին Նուպար բաշա և իրենց որդիքն, Յովհաննէս պէյ և Տիկին Ցատեան ու իրենց որդիքն, Օրիորդ Զարուհի Գարաբեհեա և Կարապետ պէյ Գարաբեհեա, և Բարսեղեան ընտանիքը ցաւի սրտով կը ծանուցանեն թէ

ԵՐԱՄ ՊԷՅ ԳԱՐԱԲԵՀԵԱ

իրենց որդի, հայր, եղբայր, հօրեղբայր և մօրեղբայր և եղբօրորդի, յանկարծական մահուամբ կնքեց իւր մահկանացուն ի խոր սուգ համակելով համայն գերդաստանը։ Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը տեղի պիտի ունենայ վաղը, շաբաթ, առաւօտեան ժամը 3ին (Ը. Թ.) Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ, ուստից մարմինը պիտի փոխադրուի Խասգիւղի ազգ. գերեզմանատունն, ընտանեաց մասնաւոր դամբարանին մէջ ամփոփուելու համար։

Բերա, 4/16 Յունիս 93

Ամէն այն ազգականներէ և բարեկամներէ որք մասնաւոր հրաւիրագիր չեն ստացած, կը խնդրուի ներկայս նկատել իրը այն։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՌՈՒՆԱՍՄԱՑԻ ԴԱՏՔ

ՓԱՐԻԶ, 15 Յունիս։—Վճռաբեկ Ատենը բեկանեց Վերաքննիչ Ատենին իրրև պատժական դատարան արձակած վճիռն ընդդէմ Պ. Պ. Շարլ տը Լէսեբսի, Ժոնգանի և Լէյֆելի՝ խարդախութեամբ ու խաբէութեամբ դրամ շորթելուն համար հասարակութենէն։

(Հնդամեայ բանտարկութեան վճիռն է որ կը ջնջուի ի մասին Լէսեբսի և երկամեայ բանտարկութեան վճիռը՝ միւսներուն դէմ։ Կը մնայ մէկ տարուայ բանտարկութեան վճիռը կատարելու համար որ հաստատուած է Վճռաբեկ Ատենէն։ Իսկ Ժոնգանի և Լէյֆելի դէմ՝ և է վճիռ չկայ հաստատուած։—Մերուենին Լէսեբս անուղղակի կ'ազատի։ զի վճիռն իրեն հաղորդուած չըլլալով, (ինք Վճռաբեկ Ատենին դիմած չէր։)

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՊԱՆԵՐԱՆ։—2½ %

ԼՈՆՏՈՆ։—Անգլիոյ Պանքային շաբաթական հաշուեկշռէն կ'երեւի թէ պարապատեղաղարամին վրայ աւելցած է 1 միլիոն 911,000 ոսկի, թղթոց հաշուէն պակաս է 204,000, և պանքոմոնիներուն վրայ աւելցած է 2,157,000 ոսկի։ Սոյն նպաստաւոր վիճակին առջեւ, Պանքան իւր գեղչի տակն 100ին 3էն իջուց երկուք ու կէսի։

ՊԵՐԼԻՆ։— Ռայխսթակի ընտրութիւնք սկսան, բայց 392 երեսփոխաններէն միայն 72ն ընտրեցան։ Դեռ որոշ բան մը չի կրնար ըսուիլ։

ՓԱՐԻԶ։—ՅԱԷ, վիճակը քիչ մը աղէկ է։ զի երէկ երկու հոգի միայն մեռան հրնատխտէ։

ՀԱՄՊԳԻՐԿ։— Հնոտխտի վերադարձն արգիլելու համար, Ռուսերէն եկող գաղթականներուն արգիլուեցաւ Համպուրկ կամ շրջակայքն ելնել, կամ մնալ։

ԼՈՆՏՈՆ։—Թայմզ, իմացած ըլլալով թէ Զարեհիշը ներկայ պիտի գտնուի Եորքի դքսին ամուսնութեան, կ'ըսէ թէ ռուս գահաժառանգը սիրալիր ընդունելութիւն պիտի գտնէ յԱնգլիա։

ՓԱՐԻԶ։—Պ. Բառնոյի վիճակը քիչ քիչ կը բարւոքի։ Կ'ըսուի թէ աւելի յոգեաց է քան հիւանդ, բայց չուզեր Ժոնդէնպլօ քաշուելով հանգչիլ և ինքզինք դարմանել, ինչպէս կ'առաջարկեն բժիշկները։

Վակտրան

ԶՈՒՂԱԹԻՌ, 4 Յունիս

ՆԵՐԹԱՅԻ ՓՈՒՌԱՆԱԳԱՐՈՅ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 ½
3 » Փարիզի »		22 85

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈՂՈՅԻՆ

Երէկ երեկոյ զոց. [Միաց. Դ. Սերի]		24 08
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելացս	»	24 07
Կէս օրին	»	24 08½
Թուականիս Օսմանեան երէկ երեկոյ		— —
» » ժամ 3ին		— —

ՐՈՒՍԱՅԻ ԱՐԾԱԹՈՂՈՅ

Փոխան 1ին	Ն. Սերի	56 25
» »	»	34 25
» »	»	25

ԲԱԼՏԻԵՆՈՄԻՔ

Սուսիկ ժէնեւրայ	Անգլ. Լր.	5 21
Բէյոմի ժէնեւրայ	» »	7 30
Պանս տը Ֆրանս.	» »	3 30
Օսս. Շանսէ է վալօր	» »	4 20
Բէյմի	Օսմ. Ոսկի	16 19
Թրամուայ	» »	560
Օսմ. Ապաստավարք. Ընկ.	» »	500
Բուամլիսի Երիսանուղի	ֆր.	89 ½
Բաժնեթուղթ Լաւրիսմի		59

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 15 Յունիս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 75
» » 4½ %	106 17
Օսմանեան բանսոլիսէ Սերի Դ.	22 15
Օսմ. մարս. արժեթուղթ	494 37
Քրիսթիէ Թիւրք (1890)	— —
Օսմանեան Երիսանուղի	90 75
» Բէյմի բաժնեթուղթ	377 50
Պանք Օթոման	600
Քրէտիտ Լիոնէ	763 75
Իտալական Ռանթ 5 %	93 15
Եգիպտական միացեալ	307 30
Զէր Լոնտրայի վրայ	20 175
Օսմանիէ Օսմանեան բանսոլիսէ)	388 75

ԼՈՆՏՈՆ, 15 Յունիս

Անգլ. բանսոլիսէ		99 06
Օսմ. »	Սերի Դ.	21 87
» »	» Ա.	56 25
» »	» Բ.	34 25
» »	» Գ.	23 25
Օսմ. փոխառութիւն 1871		99 25
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆտես Լոն)		97 75
Պանք Օթոման		13 87
Այտրնի երկաթուղի		16
Կասպայի երկաթուղի		14 50
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիսէ)		100 62
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890		— —
Տօմանկալ (փոխառ. Ռոյիլտ)		103 75
Հելլենական 5 %		49 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ		25 350

ԷՐԱՄ ՊԷՅ

Ճշմարիտ ազնուականի ու «ապրած» մարդու դէմք մըն ալ կ'անհետանայ Էրամ պէյի մահովը։ ապրած՝ բառին ճոխագոյն առմամբ, որ շատ տարտամ կերպով կը գծուէր մեր մտքին առջեւ, երբ ուրիշներէ կը լսէինք իր երկար տարիներու կեանքը Բարիզի այն մթնոլորտին մէջ, ուր հարբուտութիւն և տոհմիկ ծագում միայն կրնան մուտ գտնել։ Այդ պերճ կեանքէն իրեն կը մնար միայն քաջ ֆրանսագիտութիւն ու քաջ կենցաղագիտութիւն մը, անթիւ յիշատակներու հետ որոց մէջ մեծագոյն բաժինը ունէին շռայլութիւնը, զբօսասիրութիւնը, պերճանքը։ հասարակ մարդու մը վրայ այս ամենը հասարակ մեղքեր պիտի նկատուէին։ իրեն համար՝ ծովածաւալ հարստութեան մը վատնումին հմայքը կուտային, որուն տպաւորութեան տակ պահ մը կը փորձուէիր մոռնալ ամէն խիստ սկզբունքներ ու տեսակ մը հետաքրքրութեամբ կը դիտէիր իր ճաշատ գլուխը, թարթափուն աչքերը որք շատ բան տեսած էին ու կ'ունկնդրէիր իր լեցուն խօսուածքին։ Blasé մը, — եթէ բուն բառը կ'ուզէք, —որուն քով ողորմելի երեւոյթ մը կ'առնէին անոնք, որոնք եւրոպական փաքրիկ ճամբորդութենէ մը դարձին՝ յափրացածի ձեւեր կուտան ինքզինքնուն, և կիզծ արհամարհանքով մը ուսերնին կը թոթուեն, երբ պզտիկ զբօսանքներու խօսքեր կը նեռուն։ Ինքն՝ ընդհակառակը, իրապէս յղփացած զուարճութիւններէ ու կեանքը լիովին վայելած, վերածնողի մը հրճուանքները կը զգար՝ բարեկամ ակումբներու թուղթի հաճոյ սեղաններուն շուրջը, ընտանեկան պարզուկ երեկոյթի մը մէջ, կամ թատերական անշուք ներկայացման մը պահուն։ Ասոնք անգամ չէր ըներ անցած գացած օրերուն, մեծ քլիւպներուն, օբէռայի ներկայացումներուն, հոյակապ պարահանդէսներուն որոց ընտանի դարձած էր այնքան տարիներ։ Առաջին անգամ որ ներկայացուեցայ իրեն, —բարեկամ տան մը մէջ, —չի կրցի ինքզինքս զսպել՝ ըսելու թէ չատ հետաքրքիր էի զինքը տեսնելու, օր մը կարդացած ըլլալով իր անունը Ֆիկոսի կամ Ժիլ-Պլասի մէկ քանիներին մէջ՝ բարձր դասու պատկանող եւրոպական անուններու մէջ։ Պիշ պիշ երեսս նայեցաւ, սեղանին վրայ թողլով քօնեաքի գաւաթը, որուն մէջ չատ մը բաներ մոռնալ կուզէր։ չարութի՞ւն էր յանկարծ յիշեցնել իրեն՝ այդ փայլուն օրերը։ բայց գիտեցի իր նայուածքին մէջ շլացում մը, որ փայլակէն ալ արագ անցաւ, պզտիկ գոհունակութեան պէս բան մը։ ետքը, անմիջապէս, խորունկ մտածման մը մէջ թաղուեցաւ, խօսելով, խնդալով հանդերձ։ Ուրիշ բան մըն ալ կը նշմարէի իր վրայ։ կարելի եղածին չափ հոգ կը տաներ անն չմարելի անցուցել իր ֆրանսագիտութիւնը, — ճիշդ ճակատին անոց որոնք օտար բառերու իրենց փաքրիկ պաշարն այնքան լիառատ կը շռայլեն ամէն մէկ պարբերութեան։ Ու ամէն անգամ որ առիթ գտնէր, հետաքրքիր ականջներէ հեռու, հայերէն բառեր կը հարցուներ ինծի, և մանաւանդ ուղղագրութիւն։ Անգամ մը, բօքէռի հըրատապ դարձուածքի մը միջոցին, անխոհեմութիւն ունեցայ սեղանին մօտենալու, —խղճատանջներէն ներում կը խնդրեմ այս անմեղ հետաքրքրութեանս համար—։ Ու ահա, Էրամ պէյ, իր բառամոլութենէն բռնուելով յանկարծ, խաղը մոռցաւ։

—«Ըսէ նայինք, տղա, թուղթը դ՞ով կը գրեն չէնէ Ֆ՞ով։ գինին ի՞ով կը գրեն թէ ֆ՞ով, վիլիսոփան Ֆ՞ով է թէ ֆ՞ով...»։

Չի պիտի մոռնամ խոժոռ նայուածքները զոր խաղակիցները կուղղէին երեսիս։ վերջապէս ա՛լ չդիմացան։— «Դո՞ս պիտի առնենք չէնէ թուղթ պիտի խաղանք»։ Խեղճ Էրամ պէյը զգայ թէ իր տարիին մէջ չէր՝ հայագիտութեան փափագելով, ու թողուց որ հեռանամ։

Կատարեալ չուարում մը այն ատեն ունեցայ, երբ օր մը «ծաթականներու» կամ «տիտղոսներու» խօսք բացաւ։ Իրեն համար գրեթէ անծանօթ էին Վահնաւոյը, Ազնուաւորը, երիտասարդութեան օրերուն հայերէն ընթերցումներն յիշելով՝ Պերճապատիւը ու Մեծապատիւը միայն գիտէր։ Նոր գիտուերը բաւական զարմացուցին զինքը։ — «Հապա վարդապետներո՞ւն ի՞նչ ը-նիր գիտուերը բաւական զարմացուցին զինքը։ — «Հապա վարդապետներո՞ւն ի՞նչ ը-սիլու է, իսպիտներո՞ւն, օրիորդներ-ը՞ն...»։ Իմ մթերքս ալ կամաց կամաց կը սպառէր։ վերջապէս, շատ լրջութեամբ, փափագ յայտնեց որ գրաւոր ցուցակ մը չինեմ իրեն, ժամանակակից պատշաճութիւններուն յարմարելու համար։

Մաքուր հայերէն գրելու և խօսելու մասին ունեցած վարագը, այս յիսունամեայ անձին քով, կ'արդարացուներ իմ աչքիս՝ իր մոռացումը կամ ոգիտութիւնը՝ մայրենի լեզուին։ Ան ալ բան մը չէր օտարամարնելու բազատամամբ։ Գիրքը մը,— Բարեկենդանի մէջ,—մտերմական սեղանի մը վրայ խնդրուեցաւ իրմէ քաժակաճառ մը ըսել։ պարզապէս կ'ամչնար որ հայերէն չգիտի կրնար չորս ծայրն իրար բերել։ Բայց իր աչքերը նրբամտութեան ու ֆրանսերէնի հմտութեան սիրուն նմոյշ մը եղաւ, որ ամէն բան մոռցնել կուտար։

Չեմ գիտեր ինչո՞ւ այս փոքրիկ դէպքերը կը յիշեմ, իր անակնկալ մահուան առաջին տպաւորութեան տակ։ արդի օրագրութեան համար սովորութիւն մը կամ պէտք մը դարձած է այս բան, և չատ քիչեր կը գտնուին բարեբաղդաբար՝ որ ամ յարիպ գրուած ուրուագծերուն տակ գովեստ կամ դատապարտ մը փնտռեն։ Հանրային մարդերուն համար խնդիրը կը տարբերի բնականաբար։ Էրամ պէյ, գիտնէք ամենքս, հանրային կեանք չէր ունեցած քնաս մեր մէջ։ իր գործունէութեան գլխաւոր ասպարէզը եղած է Եգիպտոսի փոխարքայութեան մէջ թարգմանի կամ քարտուղարի կարեւոր պաշտօններ, որոյմով վայելած է ժամանակին, — Իսմայիլ փաշայի Խիվութեան օրով, —պատիւ, ասպիճան և հարստութիւն։

Բայց իր լաւ օրեր տեսած անցուցած մարդու հանգամանքը և իր ազնուատոհմ ծագումը՝ իրաւունք կուտան իրեն,— իր տխուր վախճանէն առաջ, — յիշատակութեան բաժին մը ունենալ լրագրութեան մէջ որ այնքան ժլատ չ' մեռելներ արձանագրելու։

Հանրային փոսի մը, կերեզմնատան մը գաղափարը չե՞ն տար ա՛ դէն այս և բոլոր լրագրաց սիւնակներն, ուր ամէն օր իրենց տապանագիրը կը գտնեն աղքատներ ու հարուստներ, բարերարներ ու անտարբերներ, հանրային կեանքով կամ անհատական կեանքով ծանօթ դէմքեր, իրենց չափին ու սահմանին մէջ, արժանիներու համեմատութեամբ։ Ցաջորդներուն պիտի մնայ գալ փնտռել այս թուղթէ դամբարաններուն մէջէն՝ զանոնք որոց քով պիտի ուզեն կենալ և օրհնէք մը մրմնջել և զանոնք որոնց յիշատակարանին եղականութեանը կամ անհատական չահեկանութեանը միայն ուշ պիտի դարձունեն։

Էրամ պէյ կը թողու միակ մանչ զաւակ մը, Միհրան պէյ, ուսեալ երիտասարդ մը, որ Եւրոպայի մէջ կը թուուած՝ հոն կը բնակի ու կը զբաղի··· լրագրութեամբ։

Տ. Ա.

ԿԱՒԿԱՍԵԱՆ

ՍՈՒՐՄԱՆԴԱԿ

[Թիֆլիսի Ցերեւերէն բաղուած]

Ամսոյ 5ից մինչեւ 10ը ամբողջ հիւսիսային Կովկասում անձրեւներ են եկել։ Այդտեղերին և երկրագործներն ուրախ են և անձրեւներից օգուտ են սպասում թէ՝ վարիրի և թէ՝ ցանքերի համար։ Մինչդեռ Երեւանեան նահանգում ցորենի կարօտութիւն է, Մոզդոկում և չրջակայ գիւղերում ցորենը ծախւում է փութը 70-75 կոպէկ։

—Պարսկաստանից հաղորդում են որ այնտեղ առեւտուրը ընկած է, մթերքները բաւական թանգ են, ռուսաց ռուբլին չը տեսնուած բարձրութեան է հասել։ Թէ Թէհրանում և թէ Պարսկաստանում հիւանդութիւն չկայ։ Մի քանի անհիմն լուրեր տարածուեցան, բայց յետոյ սուտ դուրս եկաւ։

—Բորժոմի երկաթուղային գիծը մտադրութիւն կայ անցկացնելու ուղղակի Բորժոմ։ դրա համար հարկաւոր է շինել մի թունել, որ կարժենայ այնքան, որքան և ամբողջ գծի կառուցումը։

—Հրէական աղօթարաններին կից հիմնուած բարեգործական ընկերութիւնները, նոր մակած ծրագրի համաձայն, մէկ տարուայ ընթացքում պէտք է հանեն հրաւական հոգեւորականութեան հսկողութեան տակից և ենթարկեն ընդհանուր օրէնքներին։

—Թիֆլիսի Պ. քաղաքագլուխը դիմել է Պ. ոստիկանապետին, որ իրեն տրուի հեռագրից վնասուած Թիֆլիսի աղբատ բնակիչների ցուցակը, որ կը յանձնուի քաղաքային խորհրդի կողմից ընտրուած մասնաժողովին, որպէս զի նրանց որոշեալ նպաստներ տրուին։

—Թիֆլիսի Պ. ոստիկանապետը ներկայացրել է Պ. նահանգապետին 111 հրեայ ընտանիքների ցուցակ, որոնք նոր հրատարակուած յայտնի հրահանգների հիման վրայ, իրաւունք չունին այսուհետեւ բնակուել Թիֆլիսում։ Պ. նահանգապետը՝ նորից ստուգելով այդ ցուցակը՝ պիտի հրամայէ, որ մինչեւ ներկայ տարուայ նոյեմբեր ամսի 1ը նրանք անպատճառ հեռանան Թիֆլիսից, հակառակ դէպքում նրանց կ'աքսորուեն։

—Մայիս 20ին, Դրդ քաղաքամասի Արսենեանեան փողոցում, Թիֆլիսի քաղաքացի Յովհաննէս Օսիպովը գրչահատով վիրաւորեց Դարչօ Սոսիովին։ Այդ բանը պատահել է նրանց մէջ կռիւ տեղի ունեցած ժամանակ։ Հարուածն ուղղուած է վերջինիս կրծքին։ Վիրաւորուածն ուղարկուեցաւ Մէքայէլեան հիւանդանոցը։ Ցանցաւորը բանտարկուած է, իսկ գործի քննութիւնը յանձնուած է հաշտարար դատաւորին։

—Քաղաքային խորհուրդի մայիսի 14ին նիստի մէջ կայացրել է հետեւեալ որոշումները 1։ 2,000 ր։ յատկացնել հեղեղից վնասուածներին օգնելու համար։

2։ Նուէրաբերութիւններ ընդունել նոյն նպատակով։

3։ Հինգ հոգուց կազմուած մի մասնաժողով ընտրել յիշեալ նպատակն իրագործելու համար։ Ընտրուած են բժ։ Ա։ Շահ-Ազիզեան, Գ։ Թամամշեան, Բարթվելով և Վասիլեւ։

—Կուր գետի մայիսի 13ի առաջապրած հեղեղից վնասուեցան շատ շինութիւններ, որոնց հիմքը խախտուցրել էր ջուրը։ Քանդուեցաւ Զուբալովի քարուանսարայի ետեւի մասն ամբողջապէս։ Քանդուեցան և ուրիշ շինութիւններ։

—Վերջին տասը տարուայ՝ 1882-92 թ։ ընթացքում, ինչպէս հաղորդում է «Ռուս։ Ժիդն» թերթը, Օդեսայում կարդացուել է 497 դասախօսութիւն, որին յաճախել են 199,086 մարդ։ այսինքն միջին թուով մի այցելող գալիս է իւրաքանչիւր 415 հոգուն։ Բայ ի սրանից, 1891 թուին զինուորների համար եղել է քսան դասախօսութիւն, որին ներկայ է եղել՝ 9482 հոգի։ Այսպէս ուրեմն բոլոր 499 դասախօսութիւնը լսել է 208,558 մարդ։ Կարդացուած դասախօսութիւններն իրենց բովանդակութեան և այցելուների թուի վերաբերութեամբ բաժանւում են հետեւեալ կարգով։

499 դասախօսութիւնից 59 եղել է սրբազան պատմութիւնից, որը լսել է	28,568 մ.
137 ռուսաց պատմութիւնից	59,796 մ.
99 աշխարհագրութիւնից	38,860 մ.
29 ընական պատմութիւնից	10,113 մ.
175 գրականութիւնից	71,394 մ.

—Մայիսի 22-ին, Օրթաճալում գրանուած Դէորգ Դէորգեանի գինետունում գրանուող Թիֆլիսի քաղաքացի Կարապետ Բարսեղեանը՝ վէճ ունենալով պարսկահպատակ Աբէլ Ցէր-Յարութիւնեանի հետ՝ դանակով երկու հարուած է հասցրել վերջինիս փորին և անյայտացել։ Վիրաւորուածին տարել են Մէքայէլեան հիւանդանոցը, իսկ յանցաւորին կալանաւորելու համար խիստ միջոցներ են առնուած։

—Մայիսի 18-ից սկսած Բաքուում եղբայր Մորմոնիներն և ընկերութեան նախագահներից մէկից սկսել է գուրս վիժել նաւթի առատ շատրուան, որ մի օրում տալիս է մօտ 100,000 պուդ նաւթ, որ աւազաններից գուրս գալով՝ ցրւում է ամէն կողմ։ Դուրս վիժած նաւթը հաւաքելու հնարաւորութիւն չի լինում։

ԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՆԴԱՆԱՆԻՑ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ

[Թիֆլիսի Ցերեւերէն բաղուած]

Կենդանանց 80—100 տունէ բաղկացեալ գիւղակ մըն է, որ Վանի ճիշդ հարաւ, երկու կէս ժամուան հեռաւորութեամբ, տափարակ՝ բայց քիչ մը զառիվայր բլուրի մը վրայ կը գտնուի այն կէս—հորիզոնական տարածման կեդրոնը, զոր արեւելքէն յարեւմուտս կը կազմեն իրարու ետեւէ Գուրուպաշ, Զիվիկ, Ծվսատ, Արտաթա գիւղերն ու Ս։ Խաչ և Կրբընկվանք վանքերն։ Հիւսիսէն տափարակ տարածութեան մը անհուն սփռոցը կը տարածուի հեռուն, մինչեւ Վանի խրատացող ստուերանկարին առջեւը, որոշակի ցոյց տալով իր մակերեւոյթին վրայ արտերու կարատուած գոյնզգոյն հատուածներ, գոմի քառակուսի տուներու նման։ իսկ հարաւէն, արեւելքէն և արեւմուտքէն բլուրներու անկանոն, խառնիխուռն և իրարու մէջ միրճուած փրլատակներ միայն կերեւին։ Այս գիւղի մէջէն է «Քօչխան Աւետարան»։

Աւանդութիւնը կ'ըսէ որ անյայտ տարիներ առաջ, աշխարհիս չեմ գիտեր ո՛ր մասին մէջ հովիւ մը կայ եղեր, որ, բնականաբար առաւօտեն մինչեւ իրիկուն իւրոչխարներու «կոր»ին (հօտ) հետը լեռներն ու ձորերը կը չափչփէ եղեր։ Մի օր, տափարակ ու կանանչագեղ դաշտավայրի մը վրայ, մինչ ինքն իւր սրինգին անուշ դայլայլիկները կը խաղցնէր, և ոչխարներն ալ հանդարտօրէն կ'արածէին, ահա հօտին «քօշ»ը (խոյ) մէկէն ի մէկ, կարծես խոշոր հերիւնէ մը խայտուածի պէս, կը ցատքէ տեղէն, և դաշտին մի անկիւնը վազելով՝ հողի մէջ մընուած քարի մը քով կը կենայ և կսկսի ամենայն եռանդեամբ հողը փորել։ ոչխարներն ալ, անտալով իրենց այս յաւիտենական առաջնորդին, իսկոյն կրնկոսին ամէնքը մէկանց քօչին ետեւէն վազել։ (հարկ չըկայ ըսելու որ խոյը ծովն ալ նետուի նէ՝ ամբողջ հօտը մէկ վայրկեան մէջ առանց յապաղման նոյնը կընէ)։ հովիւն իւր երազէն կը սթափի, կը տեսնէ այս խառնակութիւնը, քօչի քովը կը վազէ, և տեսնելով անոր այդ տարօրինակ զբաղումը, որ պատճառ կըլլար ամբողջ հօտին անկարգութեանը, կենդանիին խենդեցած ըլլալուն կը վերագրէ զայն, և խելքը գլուխ բերելու նպատակաւ, ձեռքի գաւազանով փառաւոր հարուած մը կիջեցունէ, որուն տակ ապահովապէս կը խորտակուի խեղճ կենդանւոյն ողնաշարը։

Բայց անօգո՛ւտ։ Անասունն, առանց կարեւորութիւն տալու հարուածին, խորին գործի մը բռնուածի պէս, կը շարունակէ փորել ու փորել։ Ասոր վրայ հովիւը կը կասդի և գեղջկական անլուր յիշոցներով համեմուած ատոցներով՝ իրենց գիւղը կը տանի կենդանին, որուն ետեւէն և հօտը։ Աւանդութիւնը կ'ըսէ որ հովիւը քանի մը գիւղը այնպէս սոսկալի երազներ տեսաւ՝ որ առաւօտներ կիսամեռ վեր կ'կոչար։

Դարձեալ մի օր հօտը կը տանի այդ չարագուշակ կողմը։ խսկոյն խոյը նորէն կ'կենդարականայ, և միւնոյն քարի քովը վազելով կսկսի նոյն տեղը կատաղօրէն փորել։ Հովիւը, որուն միտքը կարծուածին չափ ալ գոց չէր, մէկէն ի մէկ կը բռնուի սա մտածմունքէն որ թերեւս բան մը կայ այդտեղը։ Էհ, ո՞վ գիտէ ... աշխարհ է այս, երեւակայէ հողին տակ ոսկեղէր պարկ մը, որուն հատը, բնութեան տարօրինակ մէկ տնօրինութեամբը, միմիայն իւր քօչին բիթը մտնելու ընդունակ ըլլայ... (որովհետեւ ի հնումն անտի հոդերու տակը պահուած գանձերու գրանուելը յաճախագէպ է)։ հետաքրքրութիւնը երակներուն մէջ կը մնայ, և խսկոյն կսկսի օգնել իւր ժրաջան խոյին, քարի սրածայր կտորով մը։ քիչ յետոյ թա՛ք, թա՛ք, թա՛ք, ձայն մը, հէ, հէ...հովիւը կ'եռայ, կեռանդնոտի, կը կարծէ թէ իւր բաղդն է այդ, զոր տեսնելու ձեռք մը այդ հոդերուն տակը խրդեր է, և որ, ուշ կամ անագան, իւր «հալալ» տերը կը գտնէ վերջապէս, կը շարունակէ փորել, և ահա կարմիր պտուկի մը բերանը կ'երեւայ։ հովիւը հրճուանքէն կը գոչար, կը պարպէ շուրջի հոդերը, դուրս կը քաշէ պտուկը, որուն մէջէն արդէն կ'երեւակայէր հանդարտօրէն իրարու վրայ ընկողմանած դեղնորակ ոսկիներու կոյտեր, տենդոտ ձեռքով մը կը խառնէ պտուկը, ճերմակ պարկ մը կ'ելլայ մէջէն։ ուա՛ղ, պարկի մէջինը, որքան որ արտաքին երեւոյթէն կարելի էր դատել՝ չէր նմաներ ոսկիի, այլ միակտուր զանգուածի պէս խոշոր բան մըն էր, գուրս կը հանէ այդ ալ, և ... ո՛վ դժբաղդութիւն ... գի՛ր մը ... է՛հ, ինչ պիտի ընէր գիրը։ միթէ ճգնաւոր կամ վարդապե՞տ պիտի ըլլար, ո՞ր դիմաց էր որ այսքան հոգի հատցուցած ու ջանք թափած էր հնազանդելով իւր խոյի մէկ խենդութեան քմահաճոյքին, խոյին՝ որ, յաչքս իւր, կատարեալ խենդեցած էր։ Ցետոյ, կոտրած սրտով, նորէն գիրքը՝ որ Աւետարան էր՝ իւր պարկին մէջը կը հրէ, և քամակը կը նետէ, գտնէ այդքան ճիգերէն վերջ բան մը ձեռք բերած ըլլալու համար, և կը վերցնէ հօտը դէպի գիւղ։ բայց ճանբուն վրայ անսովոր թմրութիւն մը կը պատէ այդ լեռան զաւկին և նոյն գիշերը հոն կանցնէ։ Գիշերը աւետարանն իր երազը կուգայ (*) և կը խօսի։ «Զիս պիտի տանիս կենդանանց ըսուած վանքը (ան տեղներ կենդանանց դեռ գիւղ չէ եղեր, այլ լեռան գլուխ մէկ հատիկ վանք մը) և անտեղի վարդապետին պիտի յանձնես։ եթէ պատուէրիս չը հնազանդեցար նէ՝ քեզ կը արօրեմ, հողին հաւասար կընեմ»։ Հովիւը սոսկումէն վեր կը ցատքէ, կը հասկնայ որ կռնակին փակած այդ պարկը Ս։ Մատեան մը կը պարունակէր, երկիւղէն ատամները կսկսին կափկափել։ յաջորդ օրն իսկ երեսի վրայ կը ձգէ իւր հօտը, և կելլայ իւր երկրէն դուրս ճանրորդութեան, ամէն պատահած տեղ «կենդանանց» վանքը հարցնելով, և այս էֆ-ֆէ-ֆէ փորձանքին համար ալ երբեմն լեզուին տակը գանգատներու հատուածներ տրորելով։ Վերջապէս կը գտնայ կենդանանց, որոյ կղերին կը յանձնէ այս ինքնահրաւէր աւանդը։

Այդ օրէն ի վեր նոյն վանքի մէջինն է այդ աւետարանը որ «քօչխան» (քօչհան, քօչէ հանուած) կը կոչուի այլ եւս։

«Քօչխան»ն ամէն կիրակի դուրս կը հանուի այն տառաւաթիւ ժողովրդեան վրայ՝ որք չորս կողմէն կը ժողվուին կուգան իւր շնորհաց տակը։ Շատ տարածեալ և ազդեցիկ համբաւ մը ունի։ հիւանդներու, վշտահարներու գերագոյն բժիշկն է։ ձայնը մինչեւ Ռուսահայոց մէջ ալ տարածուած է, և ամէն տարի երեւանէն յատկապէս նոր ուէրներ կը զրկուին յոտս «քօչխան»ին։

Ցիշատակներէս պատուիրակ մը։

89ին յուլիսի պայծառ օր մը կենդանանց գացինք ուխտի։ ըստ սովորութեան, շրջակայները տեսնելէ, աղուոր տեսարաններ վայելելէ կամ պարտեղի մը մէջ նստելու համար ծառերու շուրջն տակ լաւ տեղ մը գտնել մտրբտալէ առաջ՝ եկեղեցին մտանք։ հնադարեան, մութ, խորհրդաւոր և միւնոյն ժամանակ պզտիկ եկեղեցի մը՝ ուր 2 ոտք բարձրութեամբ և 1 ու կէս ոտք լայնութեամբ քարաշէն նեղ ուղած դուռնէ մը ներս կրնաս մտնել հասակդ ճիշդ կէս առ կէս ծալլելով։ Եկեղեցիին մէջ քահանայ մը անկիւն մը կեցած աղօթք մը կը բիրտար, որոյ ձայնը, քարէ հատ սրտերուն բաղխելով, սարսռազդեցիկ ու գոգդացող արձագանգով մը կը լեցնէր պզտիկ սրբավայրը։ Աւետարանը կեդրոնը դրուած էր։ եկեղեցւոյ նեղ երդիքէն լուսոյ պզտիկ շերա մը պատուելով այդ լուսախառն մթութիւնը՝ Ս։ Գրքին վրայ կը տարածուէր մեղմիկ։ Հեռերնիս կեն մը կար, խե՛ղճ, վշտահա՛ր կեն, որ ամենանալէն ի վեր ուժն անդամ ծնած էր և ուժն ալ ապիկի, ատով մնչած էր իւր ծաղիկ կեանքը «ախ»երու և «օֆ»երու մէջ։ հիմայ ալ յոգի էր նորէն, և հաւաքուած լի, եկած էր իւր վերջին ապաւէնի՝ քօչխանի առջեւ «իւր տէրտին տէրման գտնելու»։ Սարսուռ մը կ'զգամ, երբոր կը յիշեմ թէ ինչպէս ահռելի վայնասունով մը խեղճ կենը խենդի պէս պըլուեցաւ, փաթթուեցաւ Աւետարանին, սկսեց լացերու և հեկեկանաց մէջ խրդուած պաղատանք մը առ Քօչխան Ս։ Աւետարանն։ մէկ ժամ տեւեց այս ողեկեղ տեսարան, որոյ տեւողութեան մէջոցին խեղճը լացերու և ողբալներու մէջ՝ Աւետարանին վրայ լեցուց իւր սիրտը մեղցնող տարիներով կուտակուած ժանգեր ... ամէն ոք հիացած ջերմեռանդ կնոջը կը նայէր ...։

Խմացանք յետոյ որ հէք կնոջ վերջի ծնունդը մանչ է եղեր, իր սրտին յաւիտենական՝ փափաքը։

(*) Աւետարան երազ եկաւ ըսելը՝ այսինքն, օրինակի համար, ծերունի, ճերմակ ու փառահեղ մօրուքով մարդ մը երեւցաւ ըսել կը նշանակէ։ Այս ընդհանրացած է, ամէն մէկ Ս։ Գիրք, Աւետարան, Վանք, Մաստոնք, իրեն հաճապատան և իրեն յարաբերող երեւակայական տիպար մը ունի գեղջուկներու գաղափարաց մէջը։ Օրինակի համար, այսինչ Աւետարանը կարիճ, երկայնահասակ երիտասարդ մըն է՝ ձեռքը կանանչ ճատոն մը բռնած, և ուրիշ Ս։ Գիրք մը, Վանք մը, Մաստոնք մըն ալ՝ ծերացած, կարաբամակ ծերունի մըն է որ փայտի մը յեցած կը քալէ, և այլն և այլն։ Հետեւաբար երբ կրսուի այսինչ Աւետարանը կամ այսինչ սուրբը երազ եկած է, ըսել է որ նոյն Աւետարանին կամ սուրբին գեղջուկ գաղափարաց մէջ ներկայացուցչին եղող երեւակայական կերպարանք մը երեւցած է։ Հ. Ն.

Կէս մը հոգեբաններուն, և կէս մը բժիշկներուն կը թոզում պատասխանել թէ հոգւոյ խարէն ըղլսոր ջերմ հաւատ մը ի՞նչ ազդեցութիւն կընէ մարդուս ֆիզիկական արտադրութեանց և տրամադրութեանց վրայ։ և որովհետեւ ես ոչ հոգեբան եմ և ոչ բժիշկ, այլ պարզ դրող մը միայն, ես՝ այսպէս կը հաւատամ։ «Հաւատք քո կեցուցին զքեզ։»

ՀՄԱՅԵԱԿ ՆԱՐԼԵԱՆ

1 յունիս 93, Կ։ Պոլիս

ԶՈՒՄԱՐ ՃԱԼԻՔ

«Սարգսեա՛ն,—կը հարցնէ վարժապետն աշակերտին,—ի՞նչ է կը նշանակէ նահանջ տարի։»

—Ուսումնարան գալու աւելորդ օր մը, տխրութեամբ կը պատասխանէ աշակերտը։

* *

Տիկնոջ։—Այս կինը, որ հիմա անցաւ, կնոջ հագուստ հագած երիտասարդ էր։

Ամ—սինը։—Ինչէ՞ն իմացար։

Տիկնոջ։—Որովհետեւ հագուստիս նայելու տեղ՝ երեսիս նայեցաւ։

* *

Ցրանասցի զինուոր մը առանց համազգեստի կը զբօսնուր հանրային պարտէզի մը մէջ։ յանկարծ տեսնելով իր դնդի հրամանատարը, շտապով պահուըտեցաւ ծառի մը ետեւ։ Հետեւեալ օրը հրամանատարը կանչեց զայն։

—Զինուոր, ըսաւ բարկացած ձայնով, ինչպէս եղաւ, որ երէկ պարտիզին մէջ քեզ հասարակ հագուստով տեսայ։

—Որովհետեւ ծառը լայն չէր, հրամանատար, պատասխանեց զինուորը։

* *

Տգէտ հարուստ մը՝ Տէքարդի տունը աքանչելի սեղան մը տեսնելով։

—Այս ի՞նչ է, բաա, միթէ փիլիսոփայները այդպիսի բաներ կուտե՞ն։

—Ի՞նչու չէ, կը կարծէք թէ բնութիւնը ազէկ բաները միայն ապէտներո՞ւն համար չինած է։

* *

Խմբագրի մը բարեկամը կը հարցնէ ատոր։

—Այնքան լրատուներ ունի՞ս, որ լրագրիդ համար ամէն տեսակ լուրեր հաւաքեն։

—Ոչ, միայն կինս ունիմ, — կը պատասխանէ խմբագիրը։

ԱԶԴ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ընկերութիւնը նուագարդի կը դնէ հետեւեալ նիւթերն ու առարկաները։ Մասնակցիլ փափաքողները կրնան ներկայանալ ընկերութեան կեդրոնատեղին Ղալաթիա, Զընար փողոց, ամէն օր, ժամը 2էն 5, և տեղեկութիւն առնուլ անոնց քանակութեան, տեսակին ու պայմաններուն վրայ, որոց համեմատ պիտի ասն իրենց վերջին գինը՝ ինքեաց նամակով։

ՅՈՒՇԱԿ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ԵՒ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐՈՒՆ	
ԹՈՏՔ	ԵՐԿԱԹԵՂԷՆԻՔ
Ցարդ	Պայտի երկաթ
Ջոր խոտ	Թրիէաթէի երկաթ
Թեւի	
ՅԱՐԱՆՑՔ	Խարտոց, պտուտակ,
Խոտի պարկեր	խոշոր բեւեռ, երկանաթ
Զանազան կոստուներ	Միթեղ զանազան Ծանր-
Սպունգներ	ռութեամբ
Աւելներ	Զինիս
Խոզանակներ	Պայտի զամ
Քերոցներ	— —
Զանազան տեսակ ա-	Ապակի գնդ. մեծութիւն
տաղմներ	— —
	Քարիւղ. նաւթային իւղ
ԶԱՌԵԼԻՔ	[օլէօնաթգ]
Ղաւելսպայտ	— —
Քառատիքի հանրա-	ՀԱՄԵՏՕՒԱԿՆԵՐ
ծուխ	Զիրի զեղեր
Ածուխ	Կովի մազ

ՀՐԱՏԱՐԱԿ · Զ · ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԴՐԱՏԱՆ

ԵՂԻՍ. ՏԻՄՈԹԷԱՅԻ ԱՌԱՔԵԱՆ

Գրքանի բառարան

Հայերէնէ ի զազգիերէն

Սոյն բառարանիս պարունակած բառերուն թիւն տեսնելով է նշանակել։ բանի որ զորձածողն անոր մէջ պիտի գտնէ լեզուին թէ՝ զորձածական թէ՝ մատենագրական բառերն, ըստ որում մեծ խնամով ու խղճամտութեամբ պատրաստուած է եւ գեղեցկագիր զրոց—հրատարակողի փորձառութիւնն զայդ կը հաւատաղ։ Ի մի բան ըսելը որ փոքր ծաւալ, այլ ճոխ պարունակութիւն պիտի ունենայ։

Գործը պիտի բաղկանայ 20 ֆօրմայէ որուն գինը արդէն հրատարակուած է եւ պիտի ամբողջանայ մինչեւ սեպտեմբեր։

Բաժանորդագ ն բառգոնէ կազմեալ	10 դրշ.
» ընտիր լաթակազմ	12 »
Դուռառաց փոստի ծախսով 12 եւ 15 դրշ։	

Ա։ Թերթը ծրի է։ Փափաքողը զիմեն Պոլիս Պահչէ-զարու. Թիւ 4, անմամբ կամ զրով։

627 2—5

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՓՈԽԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

ՅՈՒՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ· ՊԷՅՕԶԵԱՆ

Որ Օսմ. գատարանաց քաղաքային, պատժական և առեւտրական ձիւղերուն մէջ երկոսասան տարիներ անդամութեան պաշտօններ վարելէ յետոյ վերջին տարիներս փաստաբանական գործերով Կ'զբաղէր, իւր գրասենեակն հաստատած է ի Պոլիս։

Կ'ստանձնէ Կ։ Պոլսոյ և մերձակայ գաւառաց մէջ Օսմ։ քաղաքային և առեւտրական դատարանաց, վարչական ժողովոց եւ մահկանացի՝ ի Պոլիս։ Ամենայն գործերու (պիտայէթ, խթիմաթ, թէսլիմ), ինչպէս նաեւ մեր Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ տեսնուելիք դատերու փաստաբանութիւն և դատական ամէն տեսակ գրութեանց պատրաստութիւն։

Կ'ընդունի գաւառներէ յղեալ խթիմաթի և թէսլիմի վերաբերեալ գործեր և դատական և Օսմ. ուրիշ ամէն նախարարութեանց մօտ հետամտութեան կարգի (թասգիպաթ) յանձնարարութիւններ։

Մասնաւոր պայմաններով կը հայթայթէ դատական ծախսն և փոխանորդութեան վարձքն այն տեսակ դատերու, որք սուղ միջոցի մէջ յաջողութեամբ վերջ գտնելու ապահովութիւն ունին։ 17

Դիմել։ Թիւրիւք Ապպուտ խան, թիւ 4, Մարբուչանուլար-Ի՛չի, Ստամպուլ։ 47—60

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱՒՔՍԼՍՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ

Գ· Պաղտատլեան

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՅՈՅՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՑՈՐԻՆԵՑ

ՏԻՄԹԷՈՍ ՁՕԼԱԳԵԱՆ

Ցոյն լեզուի խօսակցութեան տիրապետելու համար անհրաժեշտ է ունենալ սոյն առաջնորդն ուր առատ նիւթեր կան ընտանեկան, առեւտրական, կենցաղավարական եւ կենաց ամենօրեայ պէտքերու յատուկ զրուցատրութեամբ։

Ցունարէն լեզուին հանդէպ նշանակուած է հայատառ Ցունարէնի արտասանութիւնը եւ Հայերէնը, միանգամայն հայատառ Թուրքերէն թարգմանութիւնը։

Գրքին սկիզբը կայ կէս մը ժամուան մէջ ուսանելի Քերականի մը, որուն կը յաջորդէ համառօտ Բառարան մը, գործածական բառից։

Գրքիս կցուած է նաեւ Ցունարէն գրաւարժութեան յատուկ ձեռագրի վիմագիր օրինակ մը։

Գինն է 6 Դահեկան

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹ ԱՆԳ. ՈՍԿԻ 1,000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ ի Լոնդոն յամսն 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետերերը Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ցնցումց համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոժ նպաստաւոր պայմանօք և մրցակցութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ցնցմանցն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սև ծովու եզերաց Ղալաթիա, Կամուրջի գէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը։

618

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

Ա. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,889,695
Ցարեկան հասոյթ	» 16,890,344

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ, բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր տակադնօք։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՔ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ Ֆռանք 2,585,853

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և տակադնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկ. Ֆիւնս միացած է Եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամ գլուխն և պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 Ֆռանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համար Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՍԻԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գապու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14

369

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷՐԻՐ

Տարիէի ասքէրիէ տէրունենտէքի բուլոնը տիւքքանը թարէ վիրիլէնկինտէն թալիպլէրինին թարիխը իլանան իթիպարէն նիհահեէթ 5 կիւնէ գատար մագամը Սէրասքէրի մուհասէպաթ տարէխի չիպէի մախսուսունա միրաճաաթ իյլէմէլերի իլան օլունուր։ Նօ. 36 2—3

Սէլանիք Քըրդասընա մէրպութ Բէօրիւիւ մէկքընտէ պուլունտուրլաճաք օլան ասաքիրի չահանէնին վէ հայվանաթըն 309 սէնէսի հաղիրանը ղանէսինէ գատար պիր սէնէլիք մահալլինճէ միւնագասաա վագ օլունան էրքաք վէ մահրուգաթըն իթասընա Տէրսատէթտէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումի տարէխսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։ Նօ. 37 2—3

Եանեա ճէկէթինտէ պուլունան ալայ վէ թապուրլարը իւէ գալէ վէ թօփճու սէեար պէօլիւքլէրինին 309 սէնէսի էյլուլընտան կէլէճէք 310 սէնէսի ադուսթօսը ղանէսինէ տէկին պիր սէնէլիք մահալլինճէ միւնագասաա գօնուլան թուղ վէզէյի վէ սապունան իթասընա Տէրսատէթտէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը տարէխսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։ Նօ. 38 2—3

Մէրքեզը սալթանաթը սէնիհէտէ պուլունան ճիւնուը ճէնաղը միւլիւքանէ իտարէսի իչուն միւպաես օլունճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան մալիւմը էլ մզգտար մանղալ քէսմիւրիւնին պէհէր 100 գըսէի ճէտիտի 34 1/3 ղրշ. տա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ հաղիրանը ռումինին հինճի բաղար իրթէսի կիւնինէ գատար պիլ միւնագասա եէվմը մէզքիւրտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի թէգարրիւր իտէճէք ֆիւեաթընտան 100ատ 5 թէնզիլի գապուլ օլունճաղը ճիհէթլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տարէխսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։ Նօ. 34 3—3

Թարապլուսը Ղարպ Քըրդասընա կէօնտէրիլմէք իւզրէ միւպաես օլունճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան 9000 քիլէ պուղտաեքն պէհէր քիլէ ճէտիտի 60 ղրշ. վէ 240,000 գըսէ տաքիքին պէհէր գըսէսի 46 փարա վէ 236,000 գըսէ մրսըր բիրինճինին պէհէր գըսէսի 68 փարա վէ 55,500 գըսէ նօհտուսուն պէհէր գըսէսի 46 փարա վէ եինէ օլ մզգտար ֆասուլեանքն պէհէր գըսէսի 36 փարա վէ 43,500 գըսէ չէքերին պէհէր գըսէսի 106 փարատա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ հաղիրանը ռումինին հինճի բաղար իրթէսի կիւնի պիլ միւնագասա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի սալը կիւնի 100ատ 5 թէնզիլի գապուլ օլունճաղը ճիհէթլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տարէխսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։ Նօ. 35 3—3

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ամէն ուրբաթ երկու անգամ նաւեր կ'ելնեն Լիվերփուլ և Աբէ-Եէնէ գալիս։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ումպրիա	7718	Գալիզիա	4845
Եդրուբիա	7715	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Ցամանիա	3574
Ուբանիա	7268	Մարսիան	2403
Բաւարիա	5587	Ազիա	2323
Ութանիա	5517	Նարատոս	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալթիրա	2144
Ալէքսօ	3143	Թրինիտատ	929
Գէտար	1876	Մարգգօ	1855
Շերղոսէրկ	1614		

Դիմել ուր ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար Thomas C. Joly Ալիքսանդրիա խան Թիւ. 401 Պոլսոյ քիւր

17

ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ

Օրինաւորապէս երաշխաւորեալ բարիքներուն է ՀԱՄՊՈՒՐԿ

500,000 մարք կամ 625,000 ֆրանքի

Մեծագոյն պարգևը կը տրուի ամենէն մեծ թիւը շահողին։ Դրամագլխոց Մեծ-Նոր վիճակահանութենէն, երաշխաւորեալ Համպուրկի կառավարութեան կողմէ։ Բայց ամէն պարագայի մէջ

1	մեծ պարգև	300000	մարք
1	»	200000	»
1	»	100000	»
2	»	75000	»
1	»	70000	»
1	»	65000	»
1	»	60000	»
1	»	55000	»
2	»	50000	»
1	»	40000	»
5	»	20000	»
3	»	15000	»
26	»	10000	»
56	»	5000	»
106	»	3000	»
253	»	2000	»
6	»	1500	»
756	»	1000	»
1237	»	500	»
33950	»	148	»
18991	»	300	200
150,	127,	100,	94, 67, 40, 20

Դրամագլխոց յոյժ կարեւոր վիճակահանութիւնը, արտօնեալ բարձրագոյն իշխանութենէն ՀԱՄՊՈՒՐԿԻ, և երաշխաւորեալ Պետութեան ամբողջական սեպհականաւորով, 110,000 տոմսակ կը պարունակէ, որոց 55400ը ապահովագիր պիտի շահին։ Այս վիճակահանութեամբ շահուելիք դրամագլուխը գրեթէ

13,000,000 ՖՐԱՆԿԻ ՈՍԿԵԴՐԱՄ

Այս գրամի վիճակահանութեան նպաստաւոր կարգադրութիւն այն է, զանակաւ է որ վերոյիշեալ ամէն մէկ 55,400 պարգևք՝ եօթը յաջորդական կարգի պիտի բաշխուին ապահովագրեալներու։

Առաջին կարգին գլխաւոր բաժինն է 50,000 մարք, երկրորդ կարգինը՝ 55,000 մարք, երրորդ կարգինը՝ 60,000 մարքի կը բաշխուին, չորրորդը՝ 65, հազար մարք, հինգերորդը՝ 70,000 մարք, վեցերորդը՝ 75,000 մարք, և եօթներորդը պատուոյ 500,000 մարքի, բայց ամէն պարագայի մէջ 300,000—200,000 մարքի։

Սաստիկագոյն առեւտրական տուն ներկայիս յաջողութիւն կը հրաւիրէ շահիլ ԵՐԱՄԱԳԼԽՈՑ ԱՅՍ ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ։

Հրամաններ տալու փափագող անձերէ կը խնդրուի ամէն մէկու դրամները դրկել Ֆրանսայի կամ Լէրգիայի ամէն երկրոյ պանքաներու, տոմսանկերու կամ թէմպրը-բոնսով, կամ ամէնէն դիւրինը կ'ելլայ սոսկը դրկել մեր երկրի համազգային մանաւ բանով, գերմանական կամ ասարիական, Ֆրանսական կամ անգլիական թղթատարական պաստարքերով։

Առաջին կարգի վիճակահանութեան համար

1 բուն ամբողջ տոմսակը կ'արժէ գրանք	7·50
1 բուն կէս տոմսակը կ'արժէ ,,	3·75
1 բուն քառորդ տոմսակը կ'արժէ ,,	1·90

Հեռաւոր կարգերուն տոմսակներու պարագային և բոլոր պարգեւներուն բաշխումը ալ վիճակահանութեանց թուականները, վերջապէս ամէն պարագայերը կրնան տեսնուիլ, պաշտօնական ցուցակին մէջ։

Իւրաքանչիւրը պիտի տանայ բուն տոմսակները պետական գինանշանով դրոշմուած, և վիճակահանչ վիճակահանութեանց պաշտօնական յայտագիրը, ուր պիտի երեւին պէտք եղած մանրամասնութիւնները։ Վիճակահանութիւնին անմիջապէս ետքը իւրաքանչիւրը տոմսակ ունեցող պիտի ընդունի քաղուած պարգեւներու պաշտօնական ցուցակը պետական գինանշանով։ Պարգեւներու վճարումն անմիջապէս պիտի կատարուի ըստ յայտագրին, պետական երաշխաւորութեամբ։ Պարգեւները վճարելի են Բէյսմանդրով։ Այն պարագային յորում հակառակ մեր ակնկալութեան, վիճակահանութեանց յայտագրէն մէկուն գոգին չելլար, պարտաւոր ենք եւ առնելու վիճակահանութենէն առաջ այն տոմսակները որք չեն հանուած և եւ դրկել ընդունուած գումարը։ Եթէ փափաք յայտնուի, վիճակահանութեան պաշտօնական յայտագիրը յաջորդդոյն կը դրկուի ձրիապէս տեղեկանալու համար անոր։ Կը խնդրենք որ կարելի եղածին չափ շուտ դրդկուին մեզ հրամանները, բայց ամէն պարագայի մէջ յառաջ քան

631 01 Յունիս 1893 Ն. Տ. 3—8

ՎԱԼԱՆԳԻՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Դրամատուն ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ, Գերմանիա

ՊՏՈՒՂ ԼՈՒԾԻԶ ԵՒ ՉԱՎԱՅՈՒՑԻՉ

ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱՆԱՄ

TAMAR INDIEN GRILLON

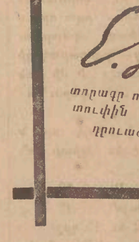

տորազը ուղիւն տուփին վրայ դրուած

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԵԱՆ Արիներթութեան, գլխացաւի, մղձի, անախորժութեան, ստամոքսի և աղեաց անհանգստութեան

ՓԱՐԻԶ, ԿՐԻՖԼՕՆ, 33, Սրբոյ Փողոց դեղարանաց մէջ, 33, rue de Archives 120

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՀԼԸՐԸԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԸՆ ՅԱՒՏ ԻՒՂ.

Իրաւունքը ոչ շուտ Ի սպասով

Դարասաւոր մեռամ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՌԻՆԻ Ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ անսրբամամ է

Մարիւ ձկան հուտ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիպոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզաձուութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարսելի է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղապատրաստ. քով։

Գործակատարք ի Ն. Պոլիս, ՀԱՄԻՄԻԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻՐԻԼ

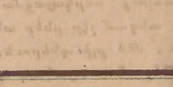

ՇՈՒԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԻԼԻԱՆ

Ն. ԲԱՌԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պարսկաստանի գիծ

«Սիրքասիա» շոգենաւը, յունիս 8/20ին Մարսիլիա պիտի ուղեւորուի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի մարսին առնելով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Բոլորովին և ասոր ապրանքներուն Նաւագնացքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒ

477 Մոռնահան Մէջէ Ֆրանդէ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

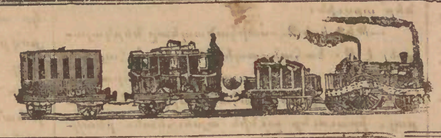

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՑ

ԳԻՇ. Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԼԼՈՎԱ

Արեւ. ճեպտ. Թ. 2 Բ.Ղ.Ա.	Կէս. ճամբ. Թ. 4 Ա.Տ.	Կէս. խառն Թ. 62 Ա.Բ.Գ.	Կէս. խառն Թ. 132 Ա.Բ.Գ.	Կէս. խառն Թ. 124 Ա.Բ.Գ.		Կէս. խառն Թ. 123 Ա.Բ.Գ.	Կէս. խառն Թ. 131 Ա.Բ.Գ.	Կէս. խառն Թ. 61 Ա.Բ.Գ.	Կէս. ճամբ. Թ. 7 Ա.Բ.Գ.	Արեւ. ճեպտ. Թ. 8 Ա.
7 20	8 18	6 30			Մաք. Կ. ՊՈԼԻՍ ..... ժմ.					
		6 41			Գումրգաբու		8 32	8 22	4 00	
		6 58			Եէտի—գուլէ		8 23			
		7 12			Մագրիգիւղ		8 07			
		7 26			Ալյանէֆնտու		7 44			
		7 45			Քիւչիւք—Չէքմէճէ ...		7 22			
		8 29			Ղարթալ—գուլէ		7 07			
	9 33	9 05			Չատալճէզ		6 42			
		9 45			Զաթմաճա		5 56	6 58		
9 38	10 31	10 25			Գոպաքճէ		4 53	6 17	1 50	
		11 27			Մինէչլի		4 20			
	12 12	12 09			ժմ. Զերբէպզեզ մեկնումէ		3 29			
	12 14	12 40			մկ. Զերբէպզեզ ժամանումէ		2 37	4 28	12 09	
12 04	12 36	1 41			Զորլու		2 12	4 53	12 04	
		2 33			Մուրաթլը—Քէօրքիլի		1 26	3 36		
		3 05			Սէիսլէր—Չէնթիլիք ...		12 26			
	2 28	3 44			Լիւլէ—Պուրկազ		11 58			
2 08	2 53	4 30			Պապա—Էյազի		11 16	2 26		
		5 13			Բաալը—գէոյ		10 39	2 00	9 33	
	3 58	6 05			Ուզուն—Քէօփրի		9 40			
	4 16	6 47			Գուլէլի—Պուրկազ		8 56	12 50		
		7 12			Ուրլի		7 46	12 51	8 03	
		7 52					7 14			
4 21	5 09		3 15		ժմ. ԱԳՓ. ՊՈԼԻՍ ..... մկ.		6 25	11 37	7 14	
4 29	5 19		4 07		մկ. Գասրը գէոյ ..... ժմ.	1 25		11 22	7 09	
			4 57			12 32				
5 26	6 12		5 17		ժմ. Մուսթաֆա բաշա մկ	11 39		10 27	6 12	
5 31	6 32		6 33		մկ. մկ.	11 19		10 02	6 07	
6 14	7 13		6 53		ժմ. մկ. Հարմանլը ժմ.	9 54		9 19	5 23	
6 20	7 38		7 38		մկ. Թրքնօվա-Սեմէնլի մկ.	8 48		8 39	5 18	
	8 01				ժմ. մկ. Գայրեթը—Հապաշէյ ... ժմ.	8 01		8 33	4 53	
	8 11			10 50	մկ. Գայրեթը—Հապաշէյ ... մկ.			8 23	4 48	
	8 47			11 50	Գէնի—Պահչէ	12 50		7 42		
	9 34			1 07	Բաքալլը	12 06		7 06		
8 38	9 59			1 49	Գո